



thay đổi 1
sâu có vẻ, vui!

Trước khi dẫn nhau về (Trên đường về)

Trước kia mỗi chiều, cứ vào lúc chạng vạng mặt người thì Tràng đi làm về. Hắn bước ngật ngưỡng trên con đường khẳng khiu luôn qua cái xóm chợ của những người ngụ cư vào trong bến.

← Hắn vừa đi vừa tùm tùm cười, hai con mắt nhỏ tí, gà gà đắm vào bóng chiều, hai bên quai hàm bạch ra, rung rung làm cho cái bộ mặt thô kệch của hắn lúc nào cũng nhấp nhỉnh những ý nghĩ gì vừa lí thú vừa dữ tợn. Hắn có tật vừa đi vừa nói. Hắn lắm nhảm than thở những điều hắn nghĩ. → Thói quen.

Trẻ con trong xóm, cứ thấy cái thân hình to lớn, vập vập của hắn từ dốc chợ đi xuống là ùa cả ra vây lấy hắn, reo cười vác lên:

- A a a... Anh Tràng! Anh Tràng đã về chúng mày ơi!

- Anh Tràng ơi đã uống rượu chưa?

- Anh Tràng ơi bế em mấy...

- Anh Tràng ơi!...

Đứa túm đằng trước, đứa túm đằng sau, đứa cù, đứa kéo, đứa lôi chân không cho đi. Tràng chỉ ngửa mặt lên cười hềnh hếch.

→ Thói quen

Cái xóm ngụ cư tồi tàn ấy mỗi chiều lại xôn xao lên được một lúc.

Nhưng độ này thì trẻ con không đứa nào buồn ra đón Tràng nữa, chúng nó ngồi ủ rũ dưới những xó đường không buồn nhích. Trong bóng chiều nhá nhem, Tràng đi từng bước mệt mỏi, chiếc áo nâu tàng vất sang một bên cánh tay, cái đầu trực nhãn chúm về đằng trước. Hình như những lo lắng, chật vật trong một ngày đè xuống cái lưng to rộng như lưng gấu của hắn.

→ Ngoại hình

Cái đói đã tràn đến xóm này từ lúc nào. Những gia đình từ những vùng Nam Định, Thái Bình, đội chiếu lũ lượt bồng bế, dắt díu nhau lên xanh xám như những bóng ma, và nằm ngổn ngang khắp lều chợ. Người chết như ngã rạ. Không buổi sáng nào người trong làng đi chợ, đi làm đồng không gặp ba bốn cái thây nằm còng queo bên đường. Không khí vẫn lên mùi ẩm thối của rác rưởi và mùi gây của xác người.

→ Thách thức
Thời gian

→ Thách thức
Con người
đời

→ Thách thức
không gian

Giữa cái cảnh tối sầm lại vì đói khát ấy, một buổi chiều người trong xóm bỗng thấy Tràng về với một người đàn bà nữa. Mặt hắn có một vẻ gì phơn phớt khác thường. Hắn tùm tùm cười nụ một mình và hai mắt thì sáng lên lấp lánh. Người đàn bà đi sau hắn



biết điều, ý tứ
Rón rén, thẹn thù
106 dấu ms về nhck

chừng ba bốn bước. Thị cắp cái thúng con, đầu hơi cúi xuống, cái nón rách tàng nghiêng nghiêng che khuất đi nửa mặt. Thị có vẻ rón rén, e thẹn. Mấy đứa trẻ con thấy lạ vội chạy ra đón xem. Sợ chúng nó đùa như trước, Tràng vội vàng nghiêm nét mặt, lắc đầu ra hiệu không bằng lòng.

Mấy đứa trẻ đứng dừng lại, nhìn Tràng, đột nhiên có đứa gào lên:

- Anh Tràng ơi! - Tràng quay đầu lại. Nó cong cổ gào lên lần nữa - Chồng vợ hài.

Tràng bật cười:

- Bố ranh!

Tách chung
không gian
Tách
không gian
nằm đối

Người đàn bà có vẻ khó chịu lắm. Thị nhủ đôi lông mày lại, đưa tay lên xóc xóc lại tà áo. Ngã tư xóm chợ về chiều càng xác xơ, heo hút. Từng trận gió từ cánh đồng thổi vào, ngăn ngắt. Hai bên dãy phố, úp súp, tối om, không nhà nào có ánh đèn, lửa. Dưới những gốc đa, gốc gạo xù xì bóng những người đói dật dờ đi lại lặng lẽ như những bóng ma. Tiếng quạ trên mấy cây gạo ngoài bãi chợ cứ gào lên từng hồi thê thiết.

Nhìn theo bóng Tràng và bóng người đàn bà lùi thui đi về bên, người trong xóm lạ lắm. Họ đứng cả trong ngưỡng cửa nhìn ra bàn tán. Hình như họ cũng hiểu được đôi phần. Những khuôn mặt hốc hác u tối của họ bỗng dưng rạng rỡ hẳn lên. Có cái gì lạ lùng và tươi mát thổi vào cuộc sống đói khát, tăm tối ấy của họ. Một người thở dài. Người khác khẽ thì thầm hỏi:

- Ai đấy nhỉ? ... Hay là người dưới quê bà cụ Tứ mới lên?

- Chả phải, từ ngày còn mồ ma ông cụ Tứ có thấy họ mạc nào lên thăm đâu.

- Quái nhỉ?

Im một lúc, có người bỗng lại cười lên rung rúc:

- Hay là vợ anh cu Tràng? Ủa khéo mà vợ anh cu Tràng thật anh em ạ, trông chị ta thên thện hay đáo để.

- Ôi chào! Giời đất này còn rước cái của nợ đời về. Biết có nuôi nổi nhau sống qua được cái thì này không?

↳ TH chung

Họ cùng nín lặng.

④ { Người đàn bà như cũng biết xung quanh người ta đang nhìn dồn cả về phía mình, thị càng ngượng nghịu, chân nợ bước dúi cả vào chân kia. Hấn cũng biết thế, nhưng hấn lại lấy vậy làm thích ý lắm, cái mặt cứ vênh lên tự đắc với mình. Người đàn bà cầu nhàu câu gì trong miệng. Hấn quay lại hỏi:

- Gì hả?

- Không.

Hấn cũng cầu nhàu:

- Làm gì mà họ khỏe nhìn thế không biết? - Hấn bỗng đứng dừng lại nhìn ngang nhìn ngửa.

- Này bác Tràng! Bác Tràng! ...

Sau một khuôn cửa tối, một cái đầu trọc thò ra gọi giạt giọng.

Tràng lật đật quay lại.

- Về muộn mấy? Hăng vào chơi cái dĩa nào.

Tràng đứng lại thoái thác:

- Thôi ông để cho đến hôm khác.

Cái đầu trọc nháy nháy một con mắt, hất hất về phía người đàn bà hóm hình:

- Cánh nào đấy?

- À hà... người quen. Thôi để hôm khác ông nhá.

Hắn quay ngoắt trở ra, lật đật chạy theo người đàn bà, như người xấu hổ chạy trốn. Người đàn bà đã đi đến trước cái miếu cũ.

Tràng gọi với:

- Ấy rẽ lối này cơ

- Đẳng này à?

mà.

- Ừ.

Hai người lặng lẽ rẽ xuống một con đường nhỏ. Con đường sâu thẳm thẳm, luồn giữa hai bờ tre cao vút. Ở đây vắng vẻ, thoải mái. Hắn định nói với thị một vài câu rõ tình tứ mà chẳng biết nói thế nào. Hắn cứ lúng ta lúng túng, tay nọ xoa xoa vào vai kia đi bên người đàn bà. Thị cũng không nói gì, hai con mắt tự lự nhìn ra phía trước. Tiếng gió trên bờ tre rì rào và tiếng lá khô kêu xào xạc dưới bàn chân.

Trong một lúc Tràng hình như quên hết những cảnh sống ê chề, tăm tối hằng ngày, quên cả cái đói khát ghê gớm đang đe dọa, quên cả những tháng ngày trước mặt. Trong lòng hắn bây giờ chỉ còn tình nghĩa giữa hắn với người đàn bà đi bên. Một cái gì mới mẻ, lạ lắm, chưa từng thấy ở người đàn ông nghèo khổ ấy, nó ôm ấp, mơn man khắp da thịt Tràng, tựa hồ như có bàn tay vuốt nhẹ trên sống lưng.

- Sắp đến chưa? - Người đàn bà chợt hỏi.

- Sắp!

- Nhà có ai không?

- Có một mình tôi mấy u.

Thị tủm tỉm cười:

- Đã một mình lại còn mấy u. Bé lắm đấy!

Hắn bật cười:

- À nhĩ.

Câu chuyện xem chừng đã thân thân. Hắn đi sát gần bên thị hơn, ngắm nghĩ một lúc, chợt hắn giơ cái chai con vẫn cầm lăm lăm một bên tay lên khoe:

- Dầu tối thấp đây này.

- Sang nhĩ.

- Khá thôi. Hai hào đấy, đắt quá, cơ mà thôi

chả cần.

- Hoang nó vừa vừa chứ

br 10000, vùn vùn 1
Tiết kiệm ngân sách
gđ vào n' vệt nữa

Hắn chắc lưỡi:

nhân hậu (trôn trong, nãgniu)
⇒ Knát knao giữ niềm hạnh phúc

Đánh dấu sự kiện trong đời
Họ tới tg cái tuổi sống

- Vợ mới vợ miếc cũng phải cho nó sáng sủa một tí chứ, chả nhẽ chưa tối đã rúc vào ngay, hì hì...

- Khi gió.

Thị phát đánh đét vào lưng hắn, khoằm mặt lại.

Hắn thích chí ngửa cổ cười khanh khách.

Mấy con chó giật mình chạy thọt vào trong lũy thò mõm ra sủa vánh lên. Tràng nhặt một hòn gạch vung tay ném mạnh một cái:

- Mẹ bố chúng mày cần gì thế!

- Còn chán.

- Vẫn chưa đến à?

- Khiếp.

Thị cau mặt lại, giãy lên. Hắn phì ra cười, cúi xuống nhắc cành dong dấp cổng ra reo lên:

- Đây rồi...

Khi dẫn vợ về tới nhà

Thị lặng lẽ theo hắn vào trong nhà, cái nhà vắng teo đứng rúm ró trên mảnh vườn mọc lổn nhổn những búi cỏ dại. Thị đảo

mắt nhìn xung quanh, cái ngực gầy lép nhô hẳn lên, hén một tiếng thở dài. Tràng xăm xăm bước vào trong nhà, nhắc tấm phen rách sang một bên, thu dọn những niêu bát, xống áo vứt bừa bộn cả trên giường, dưới đất. Hắn quay lại nhìn thị cười cười:

Biết điều,
ý tứ 2:
chấp nhận số phận
không đòi hỏi



- Không có người đàn bà, nhà cửa thế đấy!

Thị nhếch mép cười nhạt nhẽo. Tràng nhổ vả xuống giường dọn dĩa:

- Ngồi đây!... Ngồi xuống đây, tự nhiên...

→ Định danh cho thị ⇒ tình tế, chân thành

biết điều, ý
từ 3: ngưỡng
ngồi + sợ sệt
chờ mẹ về

Người đàn bà theo lời hắt ngồi mớm xuống mép giường. Cả hai bỗng cùng ngưng ngưng. Tràng đứng tây ngậy ra giữa nhà một lúc, chợt hắt thấy sợ sệt. Chính hắt cũng không hiểu sao hắt sợ, hắt lấm lét bước vội mấy bước ra sân gắt lên:

- Sao hôm nay bà lão về muộn thế không biết!

Hắt loanh quanh hết chạy ra ngõ đứng ngóng, lại chạy vào sân nhìn trộm vào trong nhà. Thị vẫn ngồi mớm ở mép giường, hai tay ôm khư khư cái thúng, mặt bần thần.

Hắt nghĩ bụng: "Quái sao nó lại buồn thế nhỉ?... Ờ sao nó lại buồn thế nhỉ?...". Hắt nhớ vu vơ một bãi nước bọt, túm túm cười một mình. Nhìn thị ngồi ngay giữa nhà, đến bây giờ hắt vẫn còn ngờ ngợ như không phải thế. Ra hắt đã có vợ rồi đấy ư? Hà! Việc xảy ra thật hắt cũng không ngờ, hắt cũng chỉ tầm phơ tầm phào đâu có hai bận ấy thế mà thành vợ thành chồng...

Tua ngược lại: có duyên trăng và thị gặp nhau. → chủ yếu về tình huống truyện.

Lần 1

Ít lâu nay hắt xe thóc Liên đoàn lên tỉnh. Mỗi bận qua cửa nhà kho lại thấy mấy chị con gái ngồi vêu ra ở đây. Hắt đoán họ ngồi

Tràng đến vs thị là sự
tình cờ sẽ chia cuộc
hắt cũng cố gắng

đấy nhặt hạt rơi vãi, hay ai có công việc gì gọi đến thì làm. Một lần hắt đang gò lưng kéo cái xe bò thóc vào dốc tỉnh, hắt hò một câu chơi cho đỡ nhọc. Hắt hò rằng:

↓ CS bấp bênh mà tốt bụng và cởi mở

"Muốn ăn cơm trắng mấy giò này!"

Lại đấy mà đẩy xe bò với anh, nì!"

Chủ tâm hắt cũng chẳng có ý chòng ghẹo cô nào, nhưng mấy cô gái lại cứ đẩy vai cô ả này ra với hắt, cười như nắc nẻ:

- Kìa anh đấy gọi! Có muốn ăn cơm trắng mấy giò thì ra đẩy xe bò với anh đấy!

Thị cong cớn:



- Có khối cơm trắng mấy giò đấy! Này, nhà tôi ơi, nói thật hay nói khoác đấy?

↳ **knót knao sống**

Tràng ngoái cổ lại vuốt mồ hôi trên mặt cười:

- Thật đấy, có đấy thì ra mau lên!

Thị vùng đứng dậy, ton ton chạy lại đẩy xe cho Tràng.

- **Đã thật thì đấy chứ sòng, đừng ấy nhii!** - Thị liếc mắt, cười tít.

↳ ý thức về hức của bản thân

Tràng thích lắm. Từ cha sinh mẹ đẻ đến giờ, chưa có người con gái nào cười với hắn tinh tứ như thế.

Lần 2 Lần thứ hai, Tràng vừa trả hàng xong, ngồi uống nước ở ngoài cổng chợ tỉnh thì thị ở đâu sầm sập chạy đến. Thị đứng trước mặt hắn **sưng sía** nói:

↳ **Cái đối bốp meo ko chỉ ngoại hình mà còn nhân cách**

- **Điêu! Người thế mà điêu!**

Hắn giương mắt nhìn thị, không hiểu. Thật ra lúc ấy hắn cũng chưa nhận ra thị là ai. **Hôm nay thị rách quá, áo quần tả tơi như tổ**

đĩa, thị gầy sọp hẳn đi, trên cái khuôn mặt lưỡi cày xám xịt chỉ còn thấy hai con mắt.

↓ ngoại hình

- Hôm ấy leo léo cái mồm hện xuống, thế mà mắt mặt. à, hắn nhớ ra rồi, hắn toét miệng cười:

- **Chả hôm ấy thì hôm nay vậy. Này hẵng ngồi xuống ăn miếng giò dĩa.**

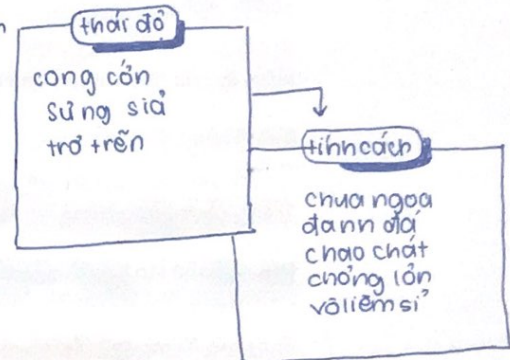
- **Có ăn gì thì ăn, chả ăn giò.** → **knót knao sống**
bỏ qua lễ nghi để lấp

Thị vẫn **đứng cong cớn** trước mặt hắn. **đầy cái da dầy**
trống rỗng

- **Đấy, muốn ăn gì thì ăn.**

Hắn **vỗ vò** vào túi: nhân hậu, bao dung,
sẵn sàng chia sẻ
miếng ăn ngày đói
cho 1 đũa xa lạ
tốt bụng
nhân hậu

Trong tao đoạn khi cái đối hoành hành, 1 ta có thể làm 8 điều
xấu xa để có miếng ăn x. Trông cái sangsạn sẽ miếng ăn
it' đi cho 1 đũa xa lạ ko so đo, toan tính.



- Rích bố cu, hờ!

Hai con mắt trũng hoáy của thị tức thì sáng lên, thị đơn dả:

- Ăn thật nhá! Ừ ăn thì ăn sợ gì.

↳ ý thức về hành động bản thân

Thế là thị ngồi sà xuống ăn thật. Thị cầm đầu ăn một chập bốn bát bánh đúc liền chẳng chuyện trò gì. Ăn xong thị cầm dọc đôi đũa quệt ngang miệng, thờ:

- Hà, ngon! Về chị ấy thấy hột tiền thì bỏ bố.

↳ ý thức về hành động của bản thân

Hắn cười:

- Làm đếch gì có vợ. Này nói đùa chứ có về với tớ thì ra khuân hàng lên xe rồi cùng về.

↳ Knát khao hạnh phúc // ý thức xây dựng hạnh phúc

Nói thế Tràng cũng tưởng là nói đùa, ai ngờ thị về thật. Mới đầu anh chàng cũng chọn, nghĩ: thóc gạo này đến cái thân mình cũng chả biết có nuôi nổi không, lại còn đeo bóng. Sau không biết nghĩ thế nào hắn chắc lưỡi một cái:

↳ vịn vào câu đùa để thanh vờ (bên cạnh KV sống)

↳ "liều" để được hạnh phúc.

- Chắc, kệ!

Trước khi dẫn nhau về

Hôm ấy hắn đưa thị vào chợ tỉnh bỏ tiền ra mua cho thị cái thúng con đựng vài thứ lặt vặt và ra hàng cơm đánh một bữa thật no nê rồi cùng đẩy xe bò về...

↳ nhân hậu / có lối nghĩ nhưng chủ động kiếm tiền nuôi thân

ngay cả tiệc cũng phải ăn no

khi bà cụ tử về (thị ra mắt mẹ chồng)

Tràng chợt đứng dừng lại, lắng tai nghe. Ngoài ngõ có tiếng người húng hắng ho, một bà lão từ ngoài rặng tre lọng khọng đi vào ngõ. Bà lão vừa đi vừa lẩm bẩm tính toán gì trong miệng.

Thấy mẹ, Tràng reo lên như một đứa trẻ, và gọi với vào trong nhà:

- U đã về đấy!

Hắn lật đật chạy ra đón:

- Hôm nay sao u về muộn thế! Làm tôi đợi nóng cả ruột.

Bà cụ Tứ nhấp nháy hai con mắt nhìn Tràng, chậm chạp hỏi:

ngạc nhiên 1 sự chào đón ≠ tình của con trai (ngoài ngõ)

- Có việc gì thế vậy?

- Thì u hằng cứ vào trong nhà đã nào.

Bà lão **phấp phồng** bước theo con vào trong nhà. Đến giữa sân bà lão **đứng sững lại**, bà lão càng **ngạc nhiên** hơn. Quái, sao lại có người đàn bà nào ở trong ấy nhỉ? Người đàn bà nào lại đứng ngay đầu giường thẳng con mình thế kia? Sao lại **chào** mình **bằng u**? Không phải con cái Đục mà. Ai thế nhỉ? Bà lão **hấp háy** cặp mắt cho đỡ nhòe vì tự dưng bà lão **thấy mắt mình nhòe ra thì phải**. Bà lão nhìn kỹ người đàn bà lần nữa, vẫn chưa nhận ra người nào. Bà lão quay lại nhìn con **tò ý không hiểu**.

ngạc nhiên 2
(giữa sân)

Tràng **tươi cười**:

- Thì u hằng vào ngồi lên giường lên diếc chính chện cái đã nào.

Bà lão lập cập bước vào. Người đàn bà tưởng bà lão già cả, diếc lác, thì **cất tiếng chào lần nữa**:

biết điều, ý
từ 4: lễ phép
ngọt ngào, gần
chờ đón

U đã về à?

Ồ hay, thế là thế nào nhỉ? Bà lão **băn khoăn** ngồi xuống giường.)) ngạc nhiên 3
(vào trong nhà)

Tràng nhắc mẹ: - Kia **nhà tôi** nó chào u.

giải di
thần tho
năng nu, trân trọng

Thấy mẹ vẫn chưa hiểu, hẳn bước lại gần nói tiếp:

Nhà tôi nó mới về làm bạn với tôi đấy u ạ! Chúng tôi **phải duyên phải kiếp** với nhau... Chẳng qua nó cũng là **cái số** cả...
ý thức bao bọc chở che.
lấy ví dụ: ck' ko đr bế bồng, bầu vú

Bà lão cúi đầu **nín lặng**. Bà lão hiểu rồi. Lòng người mẹ nghèo khổ ấy còn **hiểu ra biết bao nhiêu cơ sự**, vừa **ái oán** vừa **xót thương** cho số kiếp đứa con mình. Chao ôi, **người ta dựng vợ gả chồng cho con là lúc trong nhà ăn nên làm nổi**, những mong sinh con đẻ cái mở mặt sau này. Còn mình thì... **Trong kẽ mắt kèm nhèm của bà rủ xuống hai dòng nước mắt**... Biết rằng chúng nó **có** **nuôi nôi nhau sống qua được cơn đói khát này không?**

buồn tủi
phận làm mẹ
tủi cho bản thân
buồn tủi 2.
tủi cho cuộc sống
của con trai

Biết điều, ý tứ 5
hiển về thân phận n

Bà lão khẽ thờ dài đứng lên, **đăm đăm nhìn** người đàn bà. Thị **cúi mặt xuống, tay vân vê tà áo** đã rách bợt. Bà lão nhìn thị và bà nghĩ: **Người ta có gặp bước khó khăn, đời khổ này, người ta mới lấy đến con mình. Mà con mình mới có vợ được...** Thôi thì bốn phận bà là mẹ, bà đã chẳng lo lắng được cho con... May ra mà qua khỏi được cái tao đoạn này thì thằng con bà cũng có vợ, nó yên bề nó, chẳng may ra ông giời bắt chết cũng phải chịu chứ biết thế nào mà lo cho hết được?

buồn tủi 3
tủi cho con dâu

Bà lão khẽ dặng hắng một tiếng, **nhẹ nhàng** nói với "nàng dâu mới":

- Ừ, thôi thì các con đã phải duyên phải kiếp với nhau, **u cũng mừng lòng**..

Tràng **thở đánh phào** một cái, ngực nhẹ hẳn đi. Hẳn ho khẽ một tiếng, bước từng bước dài ra sân. Bà cụ Tứ vẫn từ tốn tiếp lời:

↳ **chính+nhức độ chấp+nuận!**

- Nhà ta nghèo con ạ. Vợ chồng chúng mày **liệu mà bảo nhau làm ăn**. Rồi ra may mà ông giời cho khá... Biết thế nào hử con, **ai** giàu ba họ, ai khó ba đời? Có ra thì rồi con cái chúng mày về sau.

dẫn dắt, đồng
viên

Bà lão **đăm đăm nhìn** ra ngoài. **Bóng tối** trùm lấy hai con mắt. Ngoài xa dòng sông sáng trắng uốn khúc trong cánh đồng tối. Mùi đất ẩm ướt ở những nhà có người chết theo gió thoảng vào khét lẹt. Bà lão **thở nhẹ ra một hơi dài**. Bà lão nghĩ đến ông lão, nghĩ đến đứa con gái út. Bà lão nghĩ đến cuộc đời cực khổ dài đằng dặc của mình. **Vợ chồng chúng nó lấy nhau, cuộc đời chúng nó liệu có hơn bố mẹ trước kia không?...**

- Con ngồi xuống đây. Ngồi xuống đây cho đỡ mỏi chân.

Bà lão nhìn người đàn bà, lòng đầy **thương xót**. Nó bây giờ là dâu là con trong nhà rồi. Người đàn bà khẽ nhúc nhích, thị vẫn **khép nép đứng nguyên chỗ cũ**. Bà lão **hạ thấp giọng** xuống thân mật:

- Kể có ra làm được **đăm ba mâm** thì phải đấy, nhưng nhà mình nghèo, cũng chả ai người ta chấp nhận chỉ cái lúc này. **Cốt làm sao chúng mày hòa thuận là u mừng rồi**. Năm nay thì đói to đấy. **Chúng mày lấy nhau lúc này, u thương quá...**

Bà cụ nghe lời không nói được nữa, nước mắt cứ chảy xuống ròng ròng. Tràng đứng ngoài thấy vậy, hấn bực mình quá hăm hăm bước vào trong nhà, đánh diêm đốt đèn. Thấy sáng, bà lão vội vàng lau nước mắt ngừng lên:

- Có đèn đấy à? Ừ thắp lên một tí cho sáng sửa.. Dầu bây giờ đặt gớm lên ấy mà ẹ.

Bà lão đứng dậy uể oải sang giường bên kia nằm. Tràng lau bầu trong miệng: "Chán quá, chẳng đâu vào đâu tự nhiên cũng khóc!"

Tiếng bà cụ Tứ bên kia nói với sang:

- Hôm nào nghỉ ở nhà kiểm lấy ít nữa về đan cái phen mà ngăn ra mà ẹ.

- Vâng.

Tràng ngoan ngoãn đáp lời mẹ. Hấn toan quay lại bảo thị cởi áo đi nằm, nhưng thấy thị ngồi bần thần dưới chân giường tự nhiên hấn lại không dám. Hấn lẳng lặng ngồi xuống cái ghế bên cạnh, cả hai cùng sượng sùng chả biết nói gì. Ánh đèn vàng đục ở góc nhà tỏa ra ấm áp và kéo dài hai cái bóng trên vách. Bên ngoài gió từ mặt sông thổi lên rì rào như tiếng người thầm thì nói chuyện. Giữa sự im lặng của đôi vợ chồng mới, có tiếng ai hờ khóc ngoài xóm lọt vào tỉ tê lúc to lúc nhỏ. Người đàn bà bỗng thở dài. Tràng quay lại khẽ hỏi:

- Buồn à?

- Không.

- Gớm sao lúc này nói chuyện dai thế, đợi sốt cả ruột.

Thị lờm hẩn không trả lời. Hấn xích lại cười cười: - Thôi khuya rồi đấy, ngủ đi.

Thị gờ tay củng vào trán hấn:

- Chỉ được cái thế là nhanh. Dờ!

Hấn cười khi khi, vươn cổ thổi tắt phụt ngọn đèn. Trong đêm khuya tiếng hờ khóc tỉ tê nghe càng rõ...

Sáng hôm sau

Sáng hôm sau, mặt trời lên bằng con sào, Tràng mới trở dậy. Trong người êm ái lửng lơ như người vừa ở trong giấc mơ đi ra.

Việc hấn có vợ đến hôm nay hấn vẫn còn ngỡ ngàng như không phải.

Hắn chắp hai tay sau lưng lững lững bước ra sân. Ánh nắng buổi sáng mùa hè sáng lóa xói vào hai con mắt còn cay xè của hắn. Hắn chớp chớp liên hồi mấy cái, và bỗng vừa chợt nhận ra, xung quanh mình có cái gì vừa thay đổi mới mẻ, khác lạ. Nhà cửa, sân vườn hôm nay đều được quét tước, thu dọn sạch sẽ gọn gàng. Mấy chiếc quần áo rách như tổ đĩa vẫn vắt khưom mưoi niên ở một góc nhà đã thấy đem ra sân hong. Hai cái ang nước vẫn để khô cong ở dưới gốc ổi đã kín nước đầy ăm ắp. Đống rác mùn tung hoành ngay lối đi đã hót sạch.

Ngoài vườn người mẹ đang cúi húi giấy những bụi cỏ mọc nham nhở. Vợ hắn quét lại cái sân, tiếng chổi từng nhát kêu sàn sát

trên mặt đất. Cảnh tượng thật đơn giản, bình thường nhưng đối với hắn lại rất thấm thía cảm động. Bỗng nhiên hắn thấy hắn

thương yêu gắn bó với cái nhà của hắn lạ lùng. Hắn đã có một gia đình. Hắn sẽ cùng vợ sinh con đẻ cái ở đây. Cái nhà như cái

tổ ấm che mưa che nắng. Một nguồn vui sướng, phấn chấn đột ngột tràn ngập trong lòng. Bây giờ hắn mới thấy hắn nên người,

hắn thấy hắn có bốn phận phải lo lắng cho vợ con sau này. Hắn xăm xăm chạy ra giữa sân, hắn cũng muốn làm một việc gì để

dự phần tu sửa lại căn nhà.

Bà cụ Tứ chợt thấy con giai đã dậy, bà lão nhẹ nhàng bảo nàng dâu:

- Anh ấy dậy rồi đấy. Con đi dọn cơm ăn chẳng muộn.

- Vâng.

Người đàn bà lẳng lặng đi vào trong bếp. Tràng nom thị hôm nay khác lắm, rõ ràng là người đàn bà hiền hậu đúng mực không

còn vẻ gì chao chát chỏng lỏn như mấy lần Tràng gặp ở ngoài tỉnh. Không biết có phải vì mới làm dâu mà thị tu chí làm ăn

không? Bà mẹ Tràng cũng nhẹ nhõm, tươi tỉnh khác ngày thường, cái mặt búng beo u ám của bà rạng rỡ hẳn lên. Bà lão xăm

xăm thu dọn, quét tước nhà cửa. Hình như ai nấy đều có ý nghĩ rằng thu xếp cửa nhà cho quang quẻ, nề nếp thì cuộc đời họ có

thể khác đi, làm ăn có cơ khấm khá hơn.

Bữa cơm ngày đói

Bữa cơm ngày đói trông thật thảm hại. Giữa cái mẹt rách có độc một lùm rau chuối thái rối, và một đĩa muối ăn với cháo, nhưng

cả nhà đều ăn rất ngon lành. Bà cụ vừa ăn vừa kể chuyện làm ăn, gia cảnh với con dâu. Bà lão nói toàn chuyện vui, toàn chuyện

sung sướng về sau này.

vun đắp 1
góp vào vc nhà
vun đắp 2
mang đến
nguồn sinh khí ms

vun đắp 2
tâm trạng
thời đó

vun đắp 3
lạc quan,
vì vợ ng

thay đổi 2
tăng tiến về tâm

thay đổi 3
nhận ra bổ phận
và trách nhiệm

Hưng khởi
Ngất ngây @hanhphuc

- Tràng ạ. Khi nào có tiền ta mua lấy **đôi gà**. Tao tin rằng cái chỗ đầu bếp kia làm cái giường gà thì tiện quá. Nay **ngoảnh đi ngoảnh lại** chả mấy mà có ngay đàn gà cho mà xem...

Tràng chỉ **vàng**. **→ Lạc quan, tin tưởng, hi vọng vào sự đổi đời**
Tràng vàng rất ngoan ngoãn. Chưa bao giờ trong nhà này mẹ con lại đầm ấm, hòa hợp như thế. Câu chuyện trong bữa ăn đang đà vui bỗng ngừng lại. **Nhiều cháo lỏng bỏng**, mỗi người được có lưng lưng hai bát đã hết nhẵn.

Bà lão đặt đĩa bát xuống, nhìn hai con vui vẻ:

- Chúng mày đợi u nhá. Tao có cái này hay lắm cơ.

Bà **lật đặt** chạy xuống bếp, lễ mễ bưng ra một cái nồi khói bốc lên nghi ngút. Bà lão đặt cái nồi xuống bên cạnh **mẹt cơm**, cầm cái môi vừa khuấy khuấy vừa cười:

vun đấp 4
cũng cái, găng
gượng vs cái đời

- Chè đây. - Bà lão múc ra một bát - **Chè khoán đây, ngon đáo để cơ**.

biết điều, ý tứ 6
ko muốn phụ lòng mẹ
chấp nhận → làm điều
đi nỗi đắng cay của mình tại

Người con dâu đón lấy cái bát, đưa lên mắt nhìn, **hai con mắt thì tối lại**. Thị **điềm nhiên và vào miệng**. Tràng cầm cái bát thứ hai mẹ đưa cho, người mẹ vẫn **lười cười, don dên**:
- Cắm đây mày ạ, hi. Ngon đáo để, cứ thử ăn mà xem. **Xóm ta khỏi nhà còn chả có cám mà ăn đấy**.

Tràng **cầm đôi đũa**, **gọt một miếng bỏ vội vào miệng**. Mặt hắn **chum ngay lại**, miếng cám đắng chát và nghẹn bứ trong cổ. Bữa **cơm** từ đấy không ai nói câu gì, họ cắm đầu ăn cho xong lần, họ tránh nhìn mặt nhau. **Một nỗi tủi hờn** len vào tâm trí mọi người.

thì chung
không gian.

Ngoài đình bỗng dội lên một **hồi trống**, dồn dập, vội vã. Đàn quạ trên những cây gạo cao chót vót ngoài bãi chợ hốt hoảng bay vù lên, lượn thành từng đám bay vùn trên nền trời như những đám mây đen.

Người con dâu khẽ thở dài, thị nói lí nhí trong miệng:

- Trống gì đấy, u nhỉ?

- **Trống thúc thuế** đấy. Đàng thì nó bắt gồng đây, đàng thì nó bắt đóng thuế. Giời đất này không chắc đã sống qua được đâu các con ạ... - Bà lão ngoảnh vội ra ngoài. Bà lão **không dám để con dâu nhìn thấy bà khóc**.

Người con dâu có vẻ lạ lắm, thị làm bầm:

- Ở đây vẫn phải đóng thuế cơ à?

Im lặng một lúc thị lại tiếp:

- Trên mạn Thái Nguyên, Bắc Giang người ta không chịu đóng thuế nữa đâu. Người ta còn phá cả kho thóc của Nhật, chia cho người đói nữa đấy.

khao khát đổi đời

Tràng **thần mặt ra nghĩ ngợi**. Cái mặt to lớn bặm lại, khó dăm dăm. Miếng cám ngậm trong miệng hắn đã bã ra chất xít... Hắn đang **nghĩ đến những người phá kho thóc Nhật**.

Tràng hỏi vợ trong miếng ăn:

- Việt Minh phải không?

- Ừ, sao nhà biết?

Tràng không trả lời. **Trong ý nghĩ của hắn vụt hiện ra cảnh những người nghèo đói ầm ầm kéo nhau đi trên đê Sộp**. Đằng trước có lá cờ đỏ to lắm.

Hôm ấy hắn lảng máng nghe người ta nói họ là Việt Minh đấy. Họ đi cướp thóc đấy. Tràng không hiểu gì sợ quá, kéo vợ xe thóc của Liên đoàn tắt cánh động đi lối khác. À ra họ đi phá kho thóc chia cho người đói. Tự dưng hắn thấy ân hận, tiếc rẻ vẫn vợ, khó hiểu.

Ngoài đình tiếng trống thúc thuế vẫn dồn dập. Mẹ và vợ Tràng đã buông dưa đứng dậy.

Trong óc Tràng vẫn thấy đám người đói và lá cờ đỏ bay phấp phới...

+ nay đổi 4
hạt giống của
niềm tin + ni vọng